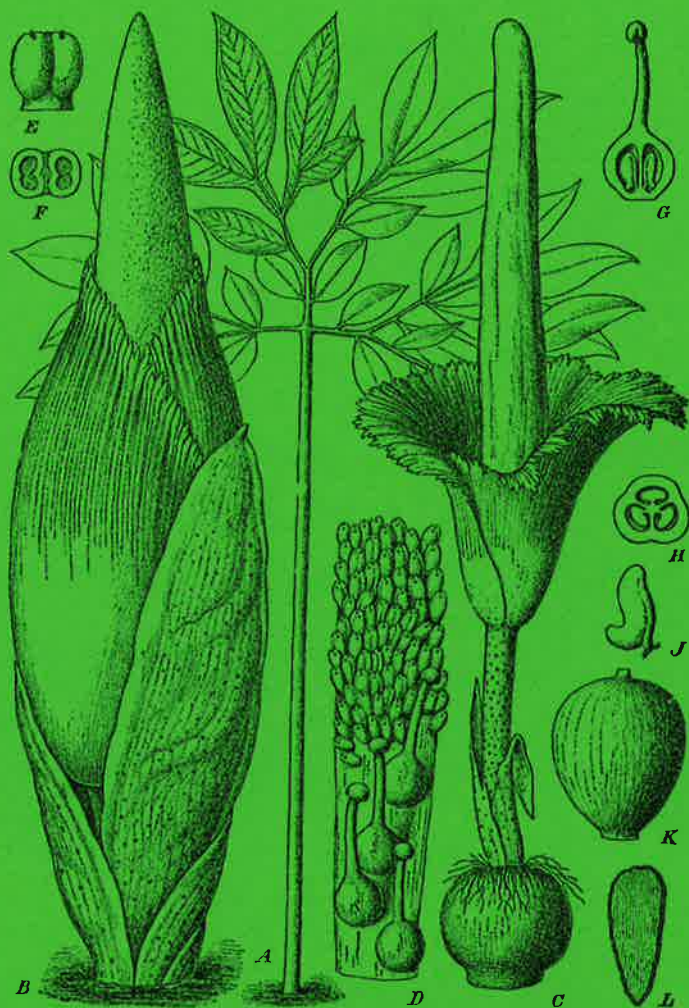

DE
VRIENDEN VAN DE PLANTENTUIN
GENT

Bestuur 2008

Voorzitter

Paul Goetghebeur
Ledeganckstraat 35
9000 Gent

tel.09-264 5055
fax 09-2645334

Paul.Goetghebeur@telenet.be

Secretaris

Ferdinand Cobbaut
Fuchsiaststraat 105
9000 Gent

☎ 0497-848882

Ferdinand.cobbaut@advalvas.be

Leden ex officio

Prof. Dr. Paul Goetghebeur
Directeur, Plantentuin

Ing. Chantal Dugardin
Hortulana, Plantentuin
Ledeganckstraat 35
9000 Gent

tel. 09-264 5073

Chantal.Dugardin@UGent.be

Penningmeester

Léonard Cobbaut
Willy Maststraat 51
9032 Wondelgem

Leden

Harald Evrard, 9050 Gentbrugge
Cyrilla Gillis, 9940 Evergem
Hilde Mortier, 9051 Sint - Denijs - Westrem
Karel Reusens, 9051 Sint - Denijs - Westrem
Hilde Van Crombrugge, 9820 Merelbeke
Em. Prof. P. Van der Veken, 9052 Zwijnaarde

Website

<http://www.plantentuin-gent.be> (Vrienden)

<http://www.plantentuin.ugent.be> (Plantentuin)

Bankrekening: IBAN- BE21 001119215403
BIC- GEBA BE BB

Septembernummer: teksten ten laatste tegen 1 september 2008 bij de redacteur

Titelplaat: Engler A. (1911). Das Pflanzenreich 47, Araceae-Lasioideae : fig. 31,
Amorphophallus titanum.

DE VRIENDEN VAN DE PLANTENTUIN GENT

Driemaandelijks tijdschrift
Jaargang 27 - nr. 2 - juni 2008
ISSN 0777 - 8821

Inhoud

Redactioneel	pag. 26
Agenda 2008	pag. 27
Fietstochtje: Leiezichten, natuur en bamboe	pag. 28
Tussen blinkers en stinkers: een nieuw hoekje in de Plantentuin	pag. 29
Het verhaal van het Palmarium	pag. 37
Gentse Feesten 2008 in de Plantentuin	pag. 44
Gentse Floralien 1808—2008	pag. 46
Van zout naar zoet, met een vleugje exotische kleuren	pag. 48
Inzameling zaden tropische vruchten (2008)	pag. 52
Lidgeld 2008	pag. 55
Colofon	pag. 56

Redactioneel

Beste lezer, Vriend(in) van de Plantentuin, of aanstaande Vriend(in) van de Plantentuin,

Eind mei, luchthaven Zaventem. Een toevallige ontmoeting met een collega van het werk, die net dezelfde vlucht naar Dublin neemt, voor een opdracht aan de universiteit. Hij ziet "mijn bende van 50", en ik leg hem de situatie uit, dat we met een busje eventjes een ritje zullen maken langs een aantal tuintjes aan de oostkust...

De omvang en de kwaliteit van die "tuintjes" was adembenemend, de hele flora van Chili, Tasmanië en Nieuw-Zeeland is daar samengebracht, in een daarenboven schitterend landschap. Was Zeeland zelf ook maar zo rijk en zo mooi !

Om maar te zeggen dat het leven zeer mooi was, die enkele dagen...

Een van de mooie herinneringen is voor mij het bezoek aan Powerscourt, waarbij we o.a. een begraafplaats voor (lievelings)dieren hebben bezocht. En plots kwam daar de warme gedachte terug aan een artikelje dat enkele jaren geleden in ons tijdschrift is verschenen, van de hand van een Gentse plantkundige, Bart De Wilde. En dan wordt het weer duidelijk hoe snel de jaren vlieden...

Goed, de zomer komt eraan, met de Gentse Feesten in de stad én in de Plantentuin. Mag ik uw aandacht vragen voor onze activiteiten, en wil ze aub ook doorvertellen aan burens en vrienden en familie enz. ?

En van wanneer dateert uw laatste bezoek aan de Plantentuin ? Ik ben er zeker van dat intussen heel wat hoeken en kanten sterk veranderd zijn. De tuin en de serres worden elk jaar een stukje bijgewerkt, en altijd zijn er afdelingen die u nog niet goed kent. Het bewijs : (bijna) elke keer wanneer we op bezoek in een andere tuin een of andere merkwaardige plant zien, dan krijgt u van mij te horen dat we die ook hebben staan in onze Plantentuin...

Bij de diverse artikels in dit nummer zijn adressen van websites vermeld.
Hier nog drie die u misschien kunnen interesseren :

* van de Onderzoeksgroep Zaadplanten : www.spermatophytes.ugent.be

* van een plantenzoekprogramma : www.plantcol.be

* en om het af te leren, eentje met orchideeën : www.orchidspecies.com

Veel plezier ermee !

Paul Goetghebeur

Agenda 2008

Juli

Zo 6 10 uur Gratis themarondleiding in de Plantentuin: succulenta's in de ganse tuin

Zo 20 Begin Gentse Feesten (zie pag. 44)

Augustus

Zo 3 10 uur Gratis themarondleiding in de Plantentuin: klimplanten

Za 30 10 uur Fietstochtje: Leieziekten, natuur en Bamboe (zie pag. 28)

September

Zo 7 10 uur Gratis rondleiding in de Plantentuin

Zo 7 9 uur Van zout naar zoet, met een vleugje exotische kleuren (zie pag. 48)

Oktober

Zo 5 10 uur Gratis themarondleiding in de Plantentuin: herfstkleuren en groenblijvers, gevolgd door een proeverij van kweeper en mispel

Za 25 Herfstkleuren

November

Zo 2 10 uur Gratis rondleiding in de Plantentuin

December

Za 13 14.30 uur Algemene ledenvergadering

Fietstochtje: Leiezichten, natuur en bamboe

Zaterdag 30 augustus 2008

Het wordt een kleine fietstocht met veel stopplaatsen.

We komen samen in Afsnee Dorp, in de omgeving van de kerk. Dit 800 jaar oude romaanse monument bezoeken we even en ook de poort van de "heerlijkheid" Daerupt (*tgoed van Daer up, gheleghen deen zide ane den Kercmuur 't Afsnee noortwaarts*) gaat voor ons open om de Gingko biloba te bewonderen. Een van de bewoners van Daerupt was Cyriel Buysse. Even de fiets op en we zijn al bij Jef en Gilberte, in de Veurestraat. Zij tonen ons hun volwassen tuin die de woning omringt.

We steken de straat over waar Claudine ons in haar tuin aan de Leie uitnodigt.

Als het weer het toelaat hebben we "un déjeuner sur l'herbe" bij het landhuis Beelaert (oppervlakte 3 ha 22 a 6 ca om precies te zijn). De borders van Magalie, haar vijver, het bos en het prachtige Leiezicht zullen ons zeker bekoren. (*Als het regent wordt onze déjeuner een veel minder idyllische improvisatie*).

Na de middag fietsen we naar het natuureservaat van Sint-Martens-Latem. Geen lentebloeiers meer, maar natuur kan altijd boeien.

We eindigen met een bezoek aan een bamboe toontuin waar we proberen de 100 verschillende soorten uit elkaar te houden.

Gaan we nog tijd hebben om in een landelijk cafeetje een pintje te drinken?

Praktisch:

- vooraf inschrijven is noodzakelijk en kan door vóór 15 augustus het bedrag van 7 euro (niet leden 8 euro) per persoon over te schrijven op rekening 001-1192154-03 van Vrienden van de Plantentuin, met vermelding van "fietstocht" en de namen van de deelnemer(s).
- in het inschrijvingsgeld is begrepen: toegang tot de tuinen, en een belegd broodje met drank 's middags
- samenkomst op zaterdag 30 augustus 2008 om 10 uur in Afsnee Dorp (aan de kerk)
- organisatie: Karel Reusens en Hilde Mortier

Tussen blinkers en stinkers : een nieuw hoekje in de Plantentuin

Al jarenlang wordt in onze Plantentuin een strategie gevoerd om van de beperkte oppervlakte die tot onze beschikking staat toch maximaal gebruik te maken, met andere woorden : de verloren hoekjes worden grondig opgewaardeerd.

Soms gebeurt het dat we lange tijd een bepaald stukje steeds maar voorbijlopen wegens "niet interessant", maar eigenlijk betekent dit voorbijlopen dat het "perceeltje" in kwestie niet goed is ingevuld, het is veronachtzaamd, en het kan veel beter worden ingezet, met aanplant van een op haar beurt b(l)oeiende collectie.

Een dergelijk stukje lag letterlijk in een hoekje te wachten op beterschap, en is recent heraangelegd met *een demo van twee families*.

Meer bepaald kan u dit hoekje vinden bij het afdalen van de trap in de grote tropische kas, aan uw linkerzijde.

Tot voor kort was dit een restje van een oude, verwaarloosde collectie en min of meer in een depressie gelegen, in de duisternis onder de betonnen vloer van het bordes : niet iets om meteen vrolijk van te worden. Maar kom nu eens kijken ! Wat een verandering !

Die twee families zijn de *Aronskelkfamilie* (Araceae) en de *Brandnetelfamilie* (Urticaceae), beide met veel vertegenwoordigers in de ondergroei van de tropische regenwouden, dus goed op hun plaats in het halfduister van de tropische kas.

1. De *Aronskelkfamilie* (Araceae) is een grote familie van 111 genera met 3269 soorten, met slechts weinig inheemse soorten in ons land. De bekendste is wellicht de Gevlekte aronskelk (*Arum maculatum*). Maar ook de Eendenkroossoorten (ex-familie Lemnaceae) worden momenteel in de Aronskelkfamilie opgenomen, enigszins vreemd op het eerste gezicht maar toch goed aantoonbaar, en met sterke argumenten uit de morfologie, anatomie en moleculaire genetica.

Bijzonder kenmerkend is de structuur van het bloemgestel : een dikke bloeikolf omgeven door een blad omgevormd tot een soort beschutting, de spathe.

De grootste genera zijn : *Anthurium* (1024 soorten reeds, en voortdurend worden nieuwe soorten beschreven), *Philodendron* (500+), *Arisaema* (170), *Amorphophallus* (150), *Schismatoglottis* (120).

Voor deze familie is er een heel interessante website, die zeer goed wordt geactualiseerd en onderhouden door de International Aroid Society :

www.aroid.org

Specifiek voor de Eendenkroossoorten (ex-Lemnaceae) is er ook eentje : <http://waynesword.palomar.edu/1wayindx.htm>

In de Plantentuin groeien nu meer dan 310 specimens van deze familie. Enkele zijn een bezoekje waard :

* Taro (*Colocasia esculenta*)

De stengelbasis is opgezwollen en deze knol vormt een belangrijke zetmeelbron in tropisch Azië. De grote bladeren zijn peltaat, en vertonen een buitengewoon mooi nervatuurpatroon. Aanwezig in de Victoriakas.

* *Zamioculcas zamiifolia*

De wetenschappelijke naam betekent ongeveer letterlijk : de *Colocasia*-soort die lijkt op een *Zamia*, met bladeren van een *Zamia*. Om maar te stellen dat deze plant inderdaad wat lijkt op een *Zamia*... *Zamia* is een genus van de Cycas-orde (Cycadales), met grote, stijve, geveerde bladeren, en deze soort Aronskelk is de enige van de hele familie met geveerde bladeren, die wat dik en stijf zijn, vandaar... Het is intussen een populaire kamerplant geworden, met een grote weerstand tegen verwaarlozing. Bloei wordt bij deze kamerplanten zelden waargenomen, maar in de Plantentuin hebben we enkele jaren geleden de bloei geforceerd door de plant wat onder stress te plaatsen. De okselknoppen van de lagere catafyllen ontwikkelden tot korte zijtakjes met eindstandig inderdaad een kleine bloeikolf. Aanwezig in de Victoriakas.

* Witte aronskelk (*Zantedeschia aethiopica*)

BloeiKolven met hun grote, zuiver witte spatha van deze Zuid-Afrikaanse soort worden hier vaak gebruikt bij uitvaartrituelen. In de bloemenhandel zijn die meestal aangeduid als "Calla", een absoluut foute naam... Na de voorbijze zachte winters is deze soort trouwens zo goed als winterhard "geworden", zo ook in de Plantentuin. Aanwezig in de Systematiek Monocotylen.

* *Lysichiton americanus*

Aan de kop van Grote Vijver, bij de brug van de (veel te drukke) verkeersas, is een voedselrijk stukje moeras aangeplant met enkele reuzenkruiden, waaronder deze westelijk Noord-Amerikaanse soort. In de lente staan de uitbundige rozetten te pronken met hun gele spatha's. Aanwezig aan de kop van de Grote Vijver, bij de brug van de Emiel Clauslaan.

* Watersla (*Pistia stratiotes*)

Deze zeer ongewone soort "Aronskelk" uit (vermoedelijk !) Centraal-Afrika heeft door toedoen van de mens de hele (sub)tropische wereld veroverd, en zorgt daar lokaal voor grote problemen door haar supersnelle, clonale vermeerdering. De plant vormt op het water drijvende rozetten die via gestrekte stolonen nieuwe dochter-rozetten vormen, enz. In de zomer maakt deze plant kleine bloeikolfjes omgeven door én verborgen in een vreemd gevormde spatha. Deze kan u vinden in het centrum van elk rozet : wel goed kijken ! Aanwezig in de Victoriakas.

Welke planten van deze familie staan onder het bordes ?

Aglaonema brevispathum forma *hospitum* (1982- 2397 G)

Deze soort is goed herkenbaar aan de eerder dikke, stijve bladeren met hun witte middennerf.

Alocasia "korthalsii" (1900- 1447 U)

De valse nerven die afwisselen met de echte zijnerven zijn kenmerkend voor alle soorten uit dit genus en enkele verwante genera.

Het "1900" nummer toont aan dat we van deze plant de origine niet (meer) kennen, maar dat het wel om een "oude" accessie gaat (oud = uit de vorige eeuw !). De origine is ofwel verloren gegaan, door verlies of verwarring van labels, ofwel is de origine nooit genoteerd, zoals voor 1970 wellicht de gewoonte was.

Verder lijkt de identificatie niet correct, want een vergelijking van de bloei van deze plant met betrouwbare figuren en beschrijvingen toont duidelijke verschillen.

Anchomanes difformis (1983- 2196 G)

Deze plant vormt een ondergrondse knol, waaruit één groot, sterk samengesteld blad verschijnt. De bladsteel is kenmerkend gevlekt. De bloeikolf is opgericht, de spatha is snel afvallend.

Anthurium andraeanum (1988- 0633 W)

Deze soort is een bekende uit de sierplantenteelt, en massaal aanwezig in de bloemenhandel.

De code W bij het accessienummer betekent normaliter dat deze plant uit het wild werd verzameld en zo in de Plantentuin is binnengekomen in 1988. In dit geval betreft het echter een plant die door de mens is overgebracht naar een ander continent en daar is verwilderd (in casu : Rwanda). Want wat blijkt : *Anthurium* is een genus met alle soorten exclusief in de Neotropis... Veel soorten zijn omwille van hun hoge sierwaarde naar andere tropische gebieden meegenomen, en daar kunnen ze zich spontaan uitzaaien (en niet zelden tot pestsoorten uitgroeien). De code W bij dit nummer betekent eigenlijk "verwilderd"...

Anthurium clarinervium (1900- 1437 U)

Bij deze soort is het blad donkergroen met een opvallend wit nerfpatroon. De bloei toont een groenige spatha.

Anthurium geitnerianum (1969- 0597 U)

Deze epifytische soort is aan de rand van een stenen boord aangeplant om de epifytische levenswijze enigszins recht te doen. Opvallend zijn de talrijke fijne witte wortels, die opgericht groeien. Samen vormen ze een soort beker waarin organische resten worden verzameld, waardoor de plant haar eigen composthoopje kan opbouwen : nuttig voor een plant

die hoog in de bomen leeft...

Anthurium polyrrhizon (1982- 2396 G)

Nog een soort uit dit reuzengenus. Hier rijpt de spadix geregeld goed uit, en vormt een hele rits vruchtjes : de kolf is dan zwaar beladen met donkerrode bessen.

Anthurium scandens (1978- 1147 W)

Tegen de voorste zuil aan zijn enkele exemplaren van deze collectie aangeplant. Het gaat hier om een klimmertje, met kleine, elegante bloeikolfjes die in vrucht overgaan tot een groepje fraaie licht paarse besjes. Meestal zijn alle stadia van bloei tot rijpe vruchtjes aanwezig, en dat gedurende een groot deel van het jaar

Deze W is een échte W, want de plant is verzameld in 1978, tijdens een expeditie in Venezuela door de vroegere hortulanus Karel Otten.

Anthurium "vittariifolium" (1974- 2139 G)

Opnieuw een epifyt, met opvallende, zeer lange bladeren (in pot reeds 80+ cm). Daarenboven is ook de bloeikolf bijzonder opvallend : meer dan 30 cm lang, en voor een groot deel wijd-spiralig opgerold.

De identificatie (meegekregen met de plant, uit een Duitse plantentuin) lijkt fout, want een vergelijking met de beschrijving en figuren van deze soort toont aan dat die opmerkelijke bloeikolf totaal niet overeenkomt. Dus : ofwel behoort deze plant tot een van de andere 1000+ soorten, ofwel gaat het om een nieuwe, nog te beschrijven soort. Ik hoop voor de tweede mogelijkheid !

Anthurium veitchii (1977- 2817 G)

In de Engelstalige literatuur wordt deze soort aangeduid als de "King Anthurium". Het blad heeft inderdaad iets royaals, met haar prachtig geribde bladschijf, parmantig hangend aan de top van de statig opgerichte bladsteel.

Cercestis mirabilis (1900- 1455 U)

Opnieuw een opvallende soort, met een aardig patroon van witte vlekken op het blad. Deze soort blijkt een klimmer (zoals veel tropische Aronskelken), en het fraaie vlekkenpatroon zou verdwijnen met de

leeftijd. De boodschap is dus : hou de plant jong !

Homalomena rubescens (1974- 2248 W)

Deze plant is uitgekozen voor haar prachtige kleurtinten, vaak overgoten met een lichte waas. Maar ook de fijne, elegante nervatuur en de warmrode spatha verdienen uw aandacht.

Sauromatum venosum (1973- 0602 G)

Deze plant vormt een ondergrondse knol, die niet goed winterhard is en daarom in de herfst naar binnen wordt gehaald. Leg deze op een lichte, vorstvrije vensterbank, en wonder : in de lente groeit uit deze knol ofwel één groot, fraai gevormd blad, ofwel één typisch Araceae-bloemgestel met een prachtig gevlekte spatha rond een slanke, donkere bloeikolf (spadix). Mogelijk probleem : deze bloemgestellen "stinken als de pest", de bestuivers (in casu vliegjes) worden aangetrokken door de voor hen onweerstaanbare geur van rottend vlees.

In deze tropische kas blijft ze natuurlijk het hele jaar door aanwezig, en we hopen op een min of meer permanente bovengrondse aanwezigheid.

2. De **Brandnetelfamilie (Urticaceae)** is een middelgrote familie van 55 genera met 1652 soorten. We kennen zeker de Brandnetels (*Urtica*) als inheemse soorten, en misschien ook wel Bingelkruid (*Mercurialis*), maar de inheemse aanwezigheid van Glaskruid (*Parietaria*) zal maar bij de meer botanisch geschoolden zijn doorgedrongen.

Verder is deze familie hoofdzakelijk in de warmere en tropische gebieden aanwezig, met bomen, struiken tot de kleine kruiden, die we hier in deze afdeling tonen. Netelharen zijn trouwens maar aanwezig bij minder dan de helft van de soorten.

De grootste genera zijn : *Pilea* (650 soorten), *Elatostema* (300), *Boehmeria* (80), *Urtica* (80), *Cecropia* (61).

Voor deze familie heb ik geen website gevonden van echt unieke kwaliteit, maar enkele interessante sites met goed fotomateriaal zijn :

www.plantsystematics.org/index.html

<http://monot.mobot.org/W3T/Search/image/iix65.html>

www.botany.hawaii.edu/FACULTY/CARR/urtic.htm
www.csd1.tamu.edu/FLORA/imaxxurt.htm
http://sura.ots.cr/local/florula3/fr_galeria.php (= La Flora Digital de la Selva, Costa Rica)

In de Plantentuin zijn nu een 60-tal specimens van deze familie aanwezig. De volgende wil ik u voorstellen, om uw bezoek voor te bereiden :

* *Debregeasia longifolia*

Dit struikje staat nu buiten aangeplant, aan de buitenzijde van de Subtropische kas. In de loop van de zomer bloeit deze plant en zet vruchtjes : droge nootjes, omgeven door een vlezig uitgroeiend bloemdek, en deze zitten dan samen met velen in een klein oranje kluwentje : eetbaar !

De soort kent haar natuurlijk areaal in (warm gematigd) ZO Azië, daarom wordt een exemplaar ook binnen in de Subtropische kas gehouden, uit veiligheid. In diezelfde kas staat trouwens een tweede soort van dit genus, *Debregeasia squamata* met haar opvallend "mossig" behaarde takken (zoals bij de Mosrozen !).

* *Myriocarpa stipitata*

Een ander struikje vindt u in de Tropische kas, dichtbij de trap. Deze bloeit ook geregeld, en dan hangen aan de takken meerdere echt lange witte draden, elk met honderden kleine vrouwelijke bloemetjes, spiraalsgewijs gerangschikt.

* Groot glaskruid (*Parietaria officinalis*)

In de Systematiek Dicotylen (en ook elders in de tuin, "ontsnapt") kan u de inderdaad glazig-doorschijnende stengels van deze soort komen bekijken.

* Ramie (*Boehmeria nivea*)

In dezelfde afdeling staat een vaste plant, waarvan de eenjarige stengels hoog opschieten en waaruit de ramie-vezel wordt gewonnen. Let even op de opvallend witte onderzijde van het blad ("*nivea*" !).

* Slaapkamergeluk (*Soleirolia soleirolii*)

Vlakbij de twee vorige planten kruipt een fijnbladig bodembedekertje over de vochtige, lemige bodem. Ook dit plantje heeft een glazig stengeltje, dat zigzaggend groeit en kruipt onder andere planten door, en makkelijk een (toegegeven, fijne) woekeraar wordt.

De origine van de Nederlandse naam is mij niet bekend, en ik heb daarenboven de indruk dat in de bloemenwinkels ook andere fijnbladige plantjes onder deze naam worden aangeboden. Alweer een voorbeeld van verwarring ? Welke soort is de echte ? De Engelse naam is trouwens al even mysterieus : Mind-your-own-business...

Welke planten van deze familie staan onder het bordes ?

We hebben gekozen voor een reeks soorten uit de ondergroei van het tropisch regenwoud, kruipende kruiden uit de twee grootste genera van de familie. Ik geef ze hier geen afzonderlijke beschrijving, maar hun variatie in kleuren en vormen en glans spreekt voor zich : komt dat zien !

Elatostema repens (1900- 5035 U)

Elatostema repens 'Viridis' (1900- 3749 U)

Pilea cadierei (1972- 1059A G)

Pilea grandifolia (1900- 1495 U)

Pilea involucrata 'Norfolk' (1900- 1496 U)

Pilea libanensis (1900- 1466 U)

Pilea microphylla (1900- 1500 U)

Pilea repens (1972- 0220 G)

Pilea spruceana (1972- 1965 G)

Paul Goetghebeur

Het verhaal van het Palmarium

In het Palmarium worden vanaf eind oktober tot ergens in de loop van april een groot aantal niet-winterharde kuipplanten onder vorst-vrije omstandigheden overwinterd, waardoor deze prachtige ruimte in die periode helaas voor weinig andere activiteiten beschikbaar is.

Al jaren probeer ik om deze mobiele eenheid enigszins onder controle te houden, maar kenmerkend voor een mobiele eenheid is dat ze ... mobiel is. Maar uiteindelijk is het dit jaar gelukt, door een gelukkige samenloop van omstandigheden, veroorzaakt door het Toeval. En de toevalligheid van dit gezegende jaar 2008 is veroorzaakt door de bijzonder vroegtijdige timing van de Paasdag, met daaraan gekoppeld de vroegtijdige Paasvakantie : een periode zonder lesactiviteiten. Door de vroege Paasdag zijn ook de planten binnen blijven staan gedurende de Paasvakantie, met andere woorden, dit was de perfecte combinatie : de planten zijn nog even stabiel, en ikzelf had twee weken beschikbaar. Gedurende die periode had ik dus de gelegenheid om 412 planten te controleren, te identificeren, te annoteren, van een label te voorzien, en ook om de diverse opduikende problemen op te lossen.

Ik wil u laten meegenieten van de diverse types problemen waarmee ik werd geconfronteerd, en van de even diverse manieren waarmee deze problemen werden opgelost. De meeste problemen zijn vermoedelijk veroorzaakt doordat deze collectie 's zomers "buiten" staat, en dus onderhevig is aan ongewenste activiteiten uitgevoerd door ongemanierde bezoekers : uittrekken en/of verplaatsen van labels. In de rest van de buitentuin zien we ook wel de gevolgen van deze activiteiten, maar daar is een controle en herstel eenvoudig dankzij de aanwezigheid van looplijsten. Bij een reeks mobiele potten en kuipen lukt dit natuurlijk niet, en dan wordt de reconstructie een stuk moeilijker.

Vooraleer we dit verhaal starten moet u wel eerst kennis maken met de registratie van introducties (= "accessies") in de Plantentuin.

- Elke PLANT die in de Plantentuin wordt binnengebracht krijgt een ACCESSIENUMMER, een ID die (met een aantal bijgevoegde codes) geldt als een soort internationaal paspoort binnen de gesloten gemeenschap van plantentuinen (IPEN = International Plant Exchange Network, meer info op www.bgci.org/abs.ipen). Het woordje PLANT is hier in hoofdletters weergegeven om de aandacht te trekken op het begrip PLANT, dat u hier moet beschouwen in de brede zin : zaden, vruchten, sporen, bollen, knollen, rizomen, bloeiende planten, stekken, ...

Ons ACCESSIENUMMER bestaat uit twee delen : 4 cijfers voor het jaar van introductie, gevolgd door 4 cijfers voor het chronologisch nummer van introductie in dat bepaalde jaar.

Voorbeeld : 1977- 1952 is het accessienummer van een introductie in het jaar 1997, met als chronologisch nummer 1952, en deze plant behoort tot de soort *Rhipsalis micrantha*.

Bij dit ACCESSIENUMMER hoort ook een kwalitatieve code, met 4 mogelijke letters,

W = PLANT verzameld in de natuur, met gekende, wilde origine

Z = PLANT verzameld in een bepaalde plantentuin, van een moederplant met gekende, wilde origine

G = PLANT verzameld in een plantentuin, van een moederplant zonder gekende origine

U = PLANT zonder bekende origine

Hier wil ik graag even een lijstje bespreken met de diverse types van problemen die ik bij de recente inventarisatie heb ontmoet, zo concreet mogelijk, en gevolgd door de oplossing van het probleem.

1. Planten met een label, maar zonder accessienummer

Dit is een algemeen maar toch zeer ernstig probleem, en het is een direct gevolg van de vroegere financiële problemen. De labels werden vroeger altijd gegraveerd omwille van duurzaamheid, maar om ze te kunnen hergebruiken werden geen individuele gegevens (zoals het accessienummer) opgenomen. Gevolg : bij het afsterven van een bepaalde plant en de vervanging door een nieuwe accessie kan deze vervanging niet worden opgemerkt bij de plant zelf. Wanneer meerdere accessies van een soort ter beschikking komen (vaak voorkomend !), dan zijn deze niet meer van elkaar te onderscheiden. Dit soort problemen is maar oplosbaar indien een recente inventaris beschikbaar is, en dan nog maar in beperkte mate. Vandaar dat nu bij elke pot of kuip een tweede label is aangebracht, waarop het accessienummer is aangeduid : hierdoor worden ze echt individueel herkenbaar.

Voorbeeld 1. Een fraaie Zuid-Afrikaanse soort Jasmijn, *Jasminum multipartitum*, is aanwezig met één exemplaar, naar schatting c. 10 jaar oud, het (oude) label draagt geen accessienummer. Een opzoeking in het register toont aan dat deze soort slechts eenmalig is binnengekomen en wel in 1995, met als accessienummer 1995- 0846, een gift van Bernard Symoens. In de voorbije inventarisatierondes werd deze plant telkens genoteerd, in 1998, 2002, 2006, met andere woorden : hier is geen plaats voor twijfel, deze plant wordt ondubbelzinning herkend als de accessie 1995- 0846. Opgelost !

Voorbeeld 2. Een grote, oude plant draagt een oud label met de naam *Agave jacobinia*, en zoals gewoonlijk, zonder accessienummer. Een speurtocht in het register (dat start in 1970, de oudere gegevens zijn compleet verdwenen) toont geen enkele accessie onder deze naam. Deze naam blijkt nu een synoniem van *Agave salmiana*, maar ook onder deze naam is geen enkele accessie genoteerd. Mijn besluit : dit is inderdaad een oude plant, uit de periode voor 1970. Dergelijke specimens krijgen een arbitrair nummer, om ze herkenbaar te maken. In dit geval wordt het 1900- 5069 U, met als verklaring : een plant uit de vorige eeuw (1900), zonder gegevens (U), en het 5069ste exemplaar dat op die wijze moet worden genoteerd.

Voorbeeld 3. Een jonge plant draagt de naam *Carissa edulis* (Zijdeplantfamilie, Apocynaceae), maar er is geen accessienummer te bespeuren. Bij het doornemen van het register zie ik dat van een plant uit de Tropische kas twee stekken zijn genomen in 2003. Een van die stekken is nu aangeplant in de Subtropische kas, de andere is blijkbaar doorgeschoven naar het Palmarium, en deze ontvangt dus het nummer 1977- 2936 W (2003).

2. Planten met een label, met een accessienummer, maar met een foute naam

Dit type probleem kan soms eenvoudig worden opgelost, indien het gaat om een duidelijke identificatiefout, of schrijffout, of herkenbare verwarring.

Voorbeeld 1. Namen eindigend op *-parvifolia* en *-parviflora* worden heel vaak verward, maar de fout kan meestal snel worden verbeterd door standaardlijsten met namen te raadplegen (zoals www.ipni.org). Moeilijker zijn die gevallen waarin beide naamvormen in eenzelfde genus aanwezig zijn...

Anderzijds kan het probleem soms minder evident van een oplossing worden voorzien, wanneer niet duidelijk is waar precies het probleem zich situeert.

Voorbeeld 2. Onder het nummer 1983- 1202 is een plant ontvangen, onder de vorm van een aantal zaden van wilde origine uit Zimbabwe, met de naam *Crotalaria capensis*. Deze zaden zijn gaan kiemen, groeiden uit, en een van die planten is in 2005 bloeiend waargenomen. Dankzij deze bloemen werd duidelijk dat die naam fout was, de bloembouw verwijst duidelijk naar het genus *Cassia*.

Is de oorspronkelijke veldidentificatie fout ? Zijn de stalen in Zimbabwe verwisseld ? Is er hier bij het zaaien een verwisseling gebeurd ? Zijn hier labels van potten verwisseld ? De twijfel regeert. Toch is beslist om het nummer bij deze plant te behouden, samen met de nieuwe identificatie, vooral om de historiek van de accessie zo eenvoudig

en herkenbaar mogelijk te houden. Maar duidelijk is dat de kwaliteit van deze accessie flink is gedaald.

Voorbeeld 3. Een struikje draagt een label met de naam *Phymosia umbellata* (Kaasjeskruidfamilie, Malvaceae) en het nummer 2001- 1777. De plant in kwestie lijkt echter helemaal niet op een lid van de Malvaceae, de bladeren staan tegenoverstaand of zelfs per drie, de nervatuur is puur pinnaat, er zijn geen stipulen aanwezig, en tot overmaat van ramp : bij het afnemen van een blad komt wit melksap uit de wonde gelopen. Oplossing ? Een beetje verder zie ik een plant die wel wat meer op een Malvacee lijkt, met palmaat generfde bladeren, zacht wollig behaard, met stipulen, maar die draagt een label met *Ochrosia elliptica* (Zijdeplantfamilie, Apocynaceae) en het nummer 1992- 1917. Hier is duidelijk een onverlaat aan het werk geweest, en bij zijn poging tot grappigheid heeft hij twee labels met elkaar verwisseld. Om dit soort verwisselingen te kunnen rechtzetten is nu in elke pot of kuip naast het grotere etiket op houder een tweede, kleiner label aanwezig, in de hoop dat deze laatste minder opvallen en ons redding kunnen brengen bij het oplossen van dit soort problemen.

3. Planten zonder naam, zonder nummer : niets !

Bijna altijd betreft dit oudere planten, "historische" stukken, die hier al jarenlang rondzwerven zonder enige vorm van identificatie. In eerste instantie is de behandeling eenvoudig, ze krijgen een voorlopig, arbitrair nummer.

Voorbeeld 1. Vier struikjes werden twee jaar geleden als *sans-papiers* opgemerkt, ze werden daarom voorzien van de nummers 1900- 2034, 2035, 2036, 2037. Deze planten kwamen echter tot bloei, en dankzij de bijzondere bloem- en vruchtbouw konden ze op naam worden gebracht, als specimens van *Patagonula americana*, een Zuid-Amerikaanse soort van de Ruwbladigenfamilie (Boraginaceae). Bij raadplegen van de volledige accessielijst blijkt dat deze soort slechts éénmaal is ontvangen, onder het nummer 1989- 0175. Het eerder toegekende voorlopige nummer is daarom nu vervangen door dit terug opgeviste

nummer. De vier individuele planten zijn afzonderlijk herkenbaar doordat we de letters A-B-C-D toevoegen bij het nummer. Waarom is dit nodig ? Planten die zijn opgegroeid uit zaden zijn meestal genetisch verschillend van elkaar, en dit kan zich uiten in groeisnelheid, bloeiperiode, grootte van bloemen, bloemkleur, mate van vruchtzetting. Om deze gegevens individueel te kunnen noteren bij die bepaalde individuele plant moeten deze laatste ook eenvoudig en goed van elkaar herkenbaar blijven, vandaar het geïndividualiseerde nummer. Bij deze soort is er nog een belangrijke extra reden : *Patagonula americana* is tweehuizig !

Voorbeeld 2. Een mooi uitgegroeide cactus wordt aangetroffen zonder label en zonder nummer. Het voorzichtigheidsprincipe in acht nemend wordt deze plant niet meteen verwijderd, het kan een interessant of belangrijk exemplaar voorstellen. Daarom krijgt deze plant het nummer 1900- 5101 U. En dan wachten we op de tussenkomst van een cactus-specialist, die ons een mogelijke identificatie kan bezorgen. Het herkennen van cactussen lukt bij mij niet zo goed, de afstand tot deze familie wordt maar heel langzaam kleiner, zo stel ik bij mezelf vast.

4. Planten met onvolledige gegevens

Sommige labels zijn indertijd opgevat als "voorlopig", en u weet ook wat met "voorlopige" oplossingen gebeurt... De labels worden wat ouder en broos, de informatie wordt overgeschreven, deze oorspronkelijke gegevens zijn intussen minder goed leesbaar, een a wordt een o, een 5 wordt een 9, etc. De meeste van deze problemen blijken nog oplosbaar, toch indien voldoende herkenbare tekens aanwezig zijn gebleven.

Voorbeeld 1. Een struik, duidelijk herkenbaar als een soort *Hibiscus* draagt een label met als aanduiding "RV 7308 Kenya". Reconstructie : deze plant is verzameld als zaad, in Kenya, door Ronnie Viane, onder zijn nummer 7306 (sic), en is later opgenomen als accessie 2002- 2145 W, met als voorlopige identificatie *Hibiscus flaviflorus*. Onze plant stemt compleet overeen met betrouwbare figuren en beschrijvingen van die

soort, dus dit betekent een waardevolle aanwinst voor onze collecties.

Voorbeeld 2. Een dwergstruikje van c. 50 cm is nu onderweg om bloemknopjes te vormen, en de plant wordt hierdoor herkenbaar als mogelijk een soort *Cistus* (Zonneroosjesfamilie, Cistaceae). Op het etiket staat "KO Turkije 2001 34". KO is meteen herkenbaar als Karel Otten, en in 2001 is de vroegere hortulanus inderdaad in Turkije op reis geweest. Op deze reis heeft hij planten verzameld, deze hebben een nummer gekregen, en die zijn dan opgenomen in het register van de Plantentuin. In ons register zijn deze gegevens eenvoudig opzoekbaar, en die leveren ons het gewenst accessienummer 2002- 2134 W.

5. Ontdekkingen !

Af en toe vinden we zelfs een heel bijzondere plant, die niet als zodanig is aangeduid en waarvan de waarde dus niet is aangegeven. Dergelijke planten verdienen onze extra aandacht, en zouden ook op een goed herkenbare wijze moeten opvallen voor de tuiniers.

Voorbeeld 1. Een cactus draagt een oud labeltje met een maar moeilijk leesbare naam, iets als *Maurowetzia variicolor*, maar - geluk ! - het accessienummer is nog goed leesbaar als 1985- 2316. Bij opzoeken in het elektronisch register vinden we de accessie terug, met de volgende gegevens : "*Morarattietzia variicolor*", "stek van de plant uit de plantentuin Luik", met als origine "KK345, Peru, Agaeneto, 2500 m, topotypus". Even omzetten : het gaat om de soort *Morawetzia variicolor* Knize, beschreven door Karel Knize op basis van een plant uit Peru, uit de omgeving van Ayacucho (sic). Topotypus betekent dat de plant uit Luik verzameld werd precies op de plaats waar Karel Knize zijn oorspronkelijk exemplaar (het type-specimen) had verzameld. Deze plant is dus behoorlijk waardevol. Momenteel blijkt deze naam te worden beschouwd als een synoniem van *Oreocereus leucotrichus*, maar zelfs met het verdwijnen van de oorspronkelijke naam in de synonymie blijft het specimen zijn waarde behouden. Voorzichtig dus !

Nawoord

Dit soort raadsels duikt vooral op tijdens een eerste grondige inventarisatieronde, wanneer echt alle planten één voor één grondig worden gescreend. Na zo'n inventarisatie MOET elke plant een uniek accessie-nummer bezitten. Daarna kunnen verdere stappen worden gezet, in de mate van het mogelijke : origine, naam van introductie, kritische identificatie, herbariummateriaal, foto's, etc.

Samengevat : voor ons is een plant in eerste instantie een nummer, sympatiek, nietwaar ?

Paul Goetghebeur

Gentse Feesten 2008 in de Plantentuin

Naar goede gewoonte bieden we aan onze bezoekers een reeks gratis rondleidingen, waarvoor een welgemeende dank aan de gidsen ! Elke namiddag (van zondag 20 juli tot maandag 28 juli) om 14.30 u kan u een of meer rondleidingen volgen, thematisch of algemeen (voor de nieuwe bezoekers).

De themawandelingen:

- Zo 20 Themawandeling Succulentenkas door Cyrilla Gillis
- Ma 21 Themawandeling Planten in de Bijbel met proeverij door Hilde Mortier
- Di 22 Themawandeling Waterplanten door Jean De Prez
- Woe 23 Themawandeling Klimplanten door Werner Latte
- Do 24 Planten en hun naam door Joost Buysse
- Vrij 25 Themawandeling Bloemen uit de Bloemenkenswijk door Ferdinand Cobbaut
- Ma 28 Themawandeling Vezels door Rita Carron

Tijdens het laatste weekend van de Gentse Feesten houden we al heel wat jaren twee **nocturnes**, waarbij de grote kassen in avondsfeer kunnen worden bezocht. Op zaterdag 26 juli en zondag 27 juli zijn er om 21 uur gidsbeurten voorzien. Open vanaf 20u30.

Dit jaar pakken we ook uit met twee nieuwe activiteiten in het Palmarium. Zondag 20 juli proberen we meegebrachte planten te determineren. En op maandag 28 juli houden we een ludieke plantenruil.

Zondag 20 juli vanaf 14u30 EHBD (of : eerste hulp bij determinaties),

Op welke manier kan dat ? Zeer eenvoudig !

Thuis, in de tuin, of ergens onderweg naar uw werk heeft u een een rare plant gezien, die vreemde bloemen vormt, en u weet absoluut niet waar die vandaan komt, of tot welke soort deze plant behoort. U brengt een takje van deze plant mee, en in het Palmarium is een expert aanwezig die voor u de naam van die plant opzoekt. U kan verder nog meer nuttige informatie krijgen, over eetbaarheid, giftigheid, levensduur, groeivorm, enz., natuurlijk in de mate van de beschikbaarheid van gegevens.

Kamerplanten, snijbloemen, foto's of andere afbeeldingen komen ook wel in aanmerking, maar door de omvang van het mogelijk aantal soorten kan een oplossing iets moeilijker (tot onmogelijk) te vinden zijn.

We hopen om een mooie lijst van interessante planten bijeen te krijgen, en als dat lukt dan komt er een verslagje in dit tijdschrift.

Woensdag 23 juli: kinderworkshop "creatief met plantenmateriaal"

In het Palmarium van de Plantentuin is er op woensdag 23 juli van 14u30 tot 16 uur voor kinderen van 6 tot 12 jaar een workshop onder de noemer: '**creatief met plantenmateriaal**'. Onder professionele begeleiding maken de kinderen naar eigen fantasie een 'kunstwerk' met allerlei plantenmateriaal. Zij nemen het mee naar huis.

Om het beheersbaar te houden is het aantal deelnemers beperkt tot 25. Vooraf inschrijven is noodzakelijk en kan via e-mail "karel@aol.be" of telefonisch 09 222 73 72.

De deelname kost 5 euro per kind, te betalen bij de aanvang van de workshop.

Maandag 28 juli: ludieke plantenruil

Op maandag 28 juli kan je van 14u30 tot 17 uur in de Plantentuin een plant komen ruilen. Het is ruilen in de echte zin van het woord: een plant brengen en een andere plant (van ongeveer dezelfde waarde) meenemen. Op die maandag ben je hiervoor uiteraard welkom met een "lege portemonnee"!

Het begrip plant mag ruim geïnterpreteerd worden; alles kan, alles mag, maar het moet iets met planten te maken hebben. We zijn benieuwd wie de "Zonnebloemen" van Vincent Van Gogh komt ruilen!

Gentse Floraliën 1808-2008

In het kader van haar 200ste verjaardag organiseren de Gentse Floraliën op 21 september 2008 een unieke, historische praalstoet 'Gent en zijn Gentse Floraliën'.

De bedoeling van deze stoet is de rijke geschiedenis van Gent in beeld te brengen aan de hand van 35 taferelen. De taferelen werden nauwgezet geselecteerd en uitgeschreven door professor historicus Yvan Vanden Berghe. De regie is onder leiding van Tony Willems. De algemeen coördinator is Etienne Mommerency.

De 35 verschillende acts duren telkens maximaal 60 seconden en verduidelijken bondig het historisch feit.

Alle kijklustigen zullen de verschillende acts eveneens in een gratis aangeboden programmaboekje kunnen volgen. In deze historische stoet, met vele referenties en verwijzingen naar bloemen, wordt uiteraard ook aandacht geschonken aan de oprichting van de Gentse Floraliën en de eerste tentoonstelling. Een drietal acts verwijzen expliciet naar de Gentse Floraliën.

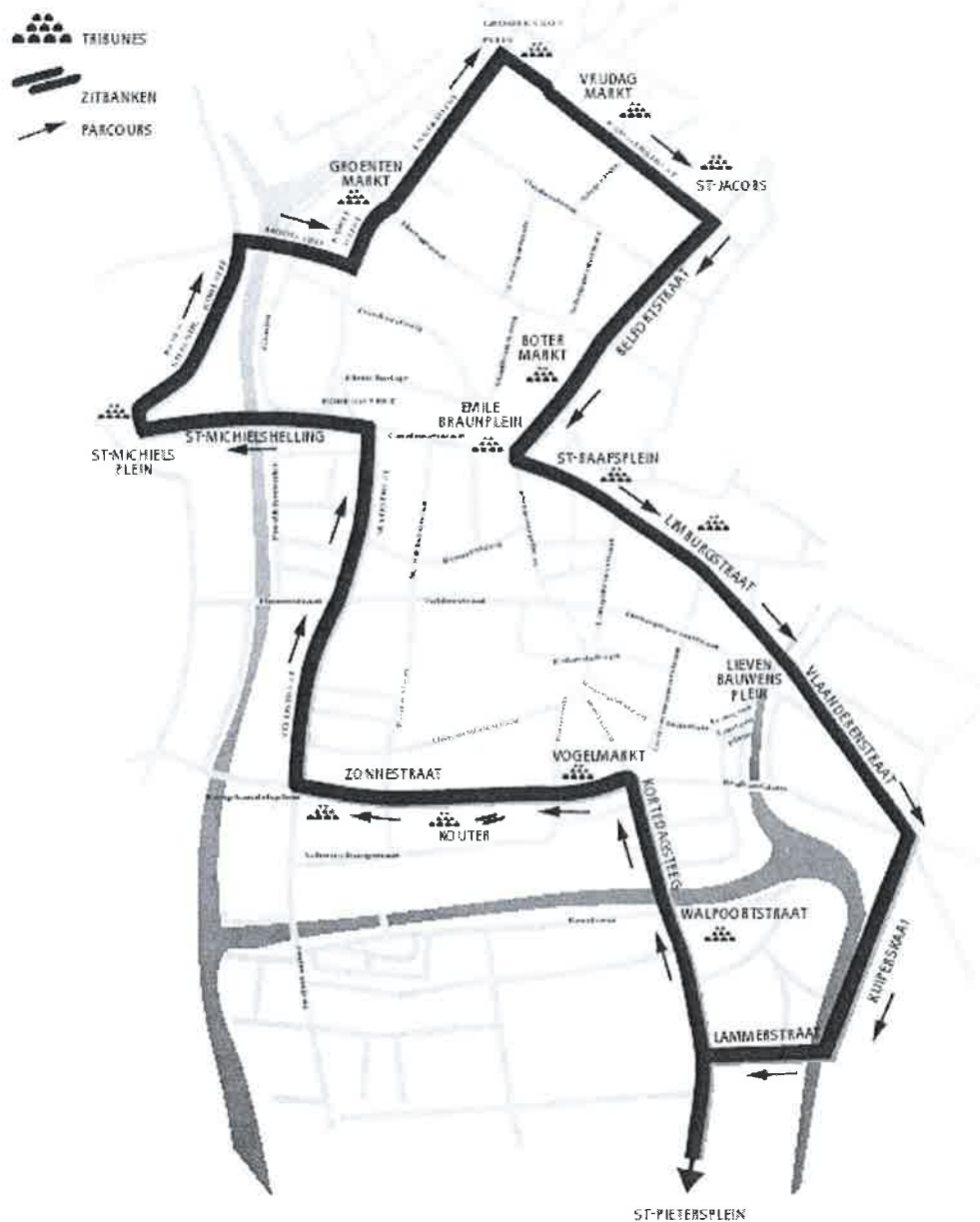
Deze praalstoet wordt aangeboden aan de Stad Gent, zijn bevolking en alle binnen- en buitenlandse bezoekers. De praalstoet zal een uniek evenement worden, waar meer dan 150 000 bezoekers zullen op afkomen.

Het parcours is hierbij afgebeeld.

Meer info en reservaties van tribuneplaatsen (18 Euro) kunnen telefonisch via Uitbureau op 09-233 77 88, of klik op de locatie van uw keuze : Walpoortstraat, Vogelmarkt, Zonnestraat, Groentenmarkt, Botermarkt.

Internet :

Ga naar : www.floralien.be ; Doorklikken op Gentse Floraliën;
Doorklikken op Praalstoet

Parcours van de praalstoet op 21 september 2008

Van zout naar zoet, met een vleugje exotische kleuren

Op zondag 7 september verkennen we met onze vereniging de kust, in enkele zeer uiteenlopende aspecten. De Belgische kust telt slechts 2 strandreservaten, "De Baai van Heist" en "De IJzermonding" bij Lombardsijde. Beide worden bezocht tijdens deze uitstap. En tussendoor nemen we een kijkje in een kleurrijke Dahlia-tuin te Bredene...

1. "De Baai van Heist"

Geprangd tussen de oostelijke strekdam van Zeebrugge en de zeedijk ligt de 'Baai van Heist'. Een strandvlakte van 36 hectare, eigendom van het Vlaamse Gewest. De voorbije jaren ontwikkelde zich hier een uitermate interessant natuurterrein met embryonale strandduinen die door het Biestarwegras gekoloniseerd worden. Verder vinden we ook slikken en schorren met o.a. Klein schorrenkruid en Zeekraal. Het is een belangrijk gebied voor allerlei zoutverdragende planten zoals Schorrekruid, Melkkruid, Strandduizendguldenkruid en Zeeaster. Veel (zeldzame) vogels vinden er een ideale broed-, leef- en/of pleisterplaats.

Wie onze Vlaamse stranden enkel kent als een eentonige zandstrook moet dringend een bezoekje brengen aan dit strandreservaat. Het is één van de weinige plaatsen aan de kust waar het vloedmerk niet opgeruimd wordt. Dit is zeer belangrijk voor de natuurlijke dynamiek en de embryonale strandduinen.

2. Dahliatuin te Bredene

Tussendoor iets helemaal anders, met spetterende kleuren ! In Bredene, in het park 't Paelsteenveld langs de Kapelstraat, wordt sinds jaren een fenomenale Dahlia-aanplanting uitgevoerd, met in de loop van augustus een Dahliade en nog wat randactiviteiten. In totaal groeien daar meer dan 500 cultivars, elk aanwezig met een flink aantal exemplaren, en het geheel zorgt voor een onbeschrijflijke bonte pracht.

3. De IJzermonding

De IJzer is de enige stroom in ons land die ook in ons land in zee uitmondt.

De eigenlijke monding (thans havengeul) is over een afstand van c. 3 km nog dagelijks onder de rechtstreekse invloed van de getijden.

In het begin van de 11e eeuw was de streek rond **Nieuwpoort** een groot krekengebied. Vanaf de 12e eeuw begon men dijken aan te leggen in het IJzerestuarium. De indijking was een feit omstreeks 1300. Er restte op de rechteroever van de stroom slechts een klein slikken- en schorrengebied dat omstreeks onze eeuwwisseling nog een 60 à 70 ha groot was. Vanaf het begin van de 20e eeuw werd deze oppervlakte nog gereduceerd door verschillende menselijke ingrepen. In het gebied werden ondermeer oesterputten aangelegd en een golfterrein, er werd klei afgegraven voor dijkversterking en tijdens Wereldoorlog II werden graszoden uitgestoken voor camouflagedoeleinden. Nadien werd er een militaire haven geïnstalleerd. Op een relatief grote oppervlakte werd baggerslib uit de vaargeul opgespoten en ook voor de aanleg van de nieuwe jachthaven werden uitgebreide opspuitingen uitgevoerd.

Momenteel bestaat het eigenlijke natuurreservaat nog uit ongeveer 50 ha ecologisch waardevolle gebieden, waaronder zowat 6 ha slikken en 4 ha schorren. Het gebied is eigendom van de Vlaamse Overheid. De slikken en schorren (inbegrepen de kreek van Lombardsijde) en het kleine opgespoten terrein in het Noorden, worden beheerd door Natuurpunt vzw . Het reservaat is alleen toegankelijk tijdens geleide wandelingen.

Een gebied met een specifiek karakter

Een groot aantal variabele milieufactoren bepalen de zeer specifieke flora en fauna van de IJzermonding: de getijdenwerking, de zout/zoet tegenstelling (Noordzee/IJzer), de grote temperatuurverschillen tussen winter en zomer,...

Op de slikken vinden we als vegetatie hoofdzakelijk het Engels slijkgras en de Zeekraal terug. De eerste soort weerstaat goed de sterke stroming bij hoogtij; de tweede verdraagt zeer goed een volledige onderdompeling. Iets hoger tegen de schorrerand vinden we het Schorrezoutgras en de Zee-weegbree. Kreekjes en poeltjes in de schorre bieden onderkomen aan het Kwelder gras, het Melkkruid en de Gewone zoutmelde.

Op de rand van het schorreklif, in de spatzone groeit de Zeealsem. Verder landinwaarts is de laatste jaren de Strandkweek zeer dominant geworden

en schakelt zo vele andere soorten uit. Soorten die door deze agressieve grassoort bedreigd worden zijn ondermeer de Lamsoor en de Zulte of Zeeaster.

De **IJzermonding** is niet alleen als voedselgebied belangrijk. Het is voor vogels een belangrijke hoogwatervluchtplaats van onze kust. Enkele soorten steltlopers zoeken tijdens laag water ook hun voedsel op het strand en vormen per soort grote groepen om bij hoog water op de schorre, in de oude marinebasis of op de opgespoten terreinen uit te rusten, in afwachting van de volgende etenstijd.

Gebieden als de **IJzermonding** zijn dan ook zeer belangrijke tussenstations op de trekroute van vele waadvogels van hun broedgebieden naar de winterkwartieren en omgekeerd. Van doortrekkende pleisteraars vermelden we ondermeer de Bontbekplevier en de Strandplevier. Een aantal soorten bezoeken het reservaat niet alleen als doortrekker, maar ook als overwinteraars. Voorbeelden daarvan zijn de Bonte strandloper, de Steenloper, de Tureluur, de Scholekster en de Zilverplevier. Strandgebonden soorten zoals de Drieteenstrandloper en de Paarse strandloper zoeken bij storm of springtij het reservaat of de oude marinebasis op als hoogwatervluchtplaats.

Natuurherstel in de IJzermonding

Terug naar de oorsprong

Aan de Oosteroever van de IJzermonding kan iedereen getuige zijn van het grootste en meest spectaculaire natuurherstelproject aan onze kust. Tot 2000 stond op deze plaats nog een basis van het leger. Het terrein werd in 1998 aangekocht door de Vlaamse overheid en in 1999 aangeduid als Vlaams natuurreservaat. Meteen werden ook de plannen getekend voor het herstel van de natuur op deze unieke plaats.

De eerste fase van het natuurherstel in de IJzermonding werd voltooid in januari 2000. Tijdens deze 'droge werken' werden de gebouwen van de in verval geraakte marinebasis afgebroken en werden alle betonnen wegen en ondergrondse leidingen in het gebied uitgebroken.

De tweede fase omvatte alle 'natte werken'. Zo werden de acht dokken en de kaaien van de marinebasis ontmanteld en werd de oppervlakte slik, schor en duin vergroot tot een veelvoud van wat nog overbleef aan het begin van de jaren 1990. In elk van deze kustmilieus kreeg de natuur zijn eigen grillig natuurlijk patroon terug.

Van januari 2002 tot maart 2004 werden een derde en vierde fase uitgevoerd waarbij nog eens 333.000 m² opgespoten baggerslib werd afgegraven en waarbij het natuurlijk reliëf werd nagebootst. Sindsdien grijpt de natuur al haar kansen om de herstelde biotopen opnieuw in te nemen. In totaal werden slik, schor en duin over een oppervlakte van ruim 50 ha hersteld.

Het natuurherstelplan voorzag ook in de oprichting van een strandreservaat en het herstel van de natuurlijke strand-duinenovergang. Bezoekers zijn welkom om van deze nieuwe natuurpracht te genieten. Doorheen het reservaat loopt immers een wandel- en fietspad. Informatiepanelen verklappen wat er te zien valt.

Het Vlaams natuurreservaat 'De IJzermonding' wordt beheerd door het Agentschap voor Natuur en Bos, cel Kustzonebeheer.

Practisch

Zondag 7 september, busuitstap.

Vertrek om 9.00 u, Land Van Rodelaan (P & R parking onder de autosnelwegbrug, Gentbrugge).

Aankomst te Heist omstreeks 10.30 u, waar we een geleide wandeling maken van c. 2 uur (aan het weer aangepaste kledij & schoeisel !!!).

Middagmaal (warme dagschotel, zeeproducten !) in Heist, 12.30u - 13.30 u. Vertrek naar Bredene, waar we een kort bezoek brengen aan de Dahlia-tuin.

Aankomst te Nieuwpoort omstreeks 15 u, waar we opnieuw een geleide wandeling maken van c. 2 uur.

Terugkeer in Gentbrugge voorzien om 18.30 u.

Inschrijving vóór 15 augustus door betaling van 43 Euro (48 Euro voor niet-leden) op ons gewone rekeningnummer 001 1192154 03 van De Vrienden van de Plantentuin Gent, met als mededeling : kustexcursie.

Opgelet : wegens de begeleiding is er een maximum aantal deelnemers van 40 personen. Daarom : neem contact op met de secretaris vooraleer u inschrijft !

Organisatie : Paul Goetghebeur

INZAMELING ZADEN TROPISCHE VRUCHTEN TOT EIND 2008

Willem Van Cotthem

Er was duidelijk nood aan een website waarop ik inlichtingen kan verschaffen over een humanitair project, genaamd "Zaden voor het Leven", waarvoor wij zeker nog tot eind 2008 zaden inzamelen.

Ik werd in 2005 door UNICEF ALGERIE uitgenodigd om als raadgever op te treden voor het project "Familietuintjes en schooltuinen in de vluchtelingenkampen van de Sahrawis in Z.W. Algerije". Uit onze voorstudie is gebleken dat we aan de families en scholen van deze vluchtelingen (meestal nomaden of vissers), die er reeds meer dan 30 jaar in kampen leven, kunnen leren hoe ze kleine groentetuinten kunnen aanleggen. Tevens kunnen we tonen hoe ze, met gebruik van een bodemverbeteraar, groenten en fruit kunnen kweken met een minimum aan water en meststoffen.

In dit deel van de Sahara, de streek rond de stad Tindouf, zijn er twee seizoenen : (1) **het herfst- en winterseizoen** (van september tot januari), waarin allerlei groenten kunnen gekweekt worden, zoals sla, rode biet, wortelen, ajuin, peterselie, ... (2) **het lente- en zomerseizoen** (van februari tot augustus), waarin het te heet wordt voor de groenten, maar waarin allerlei tropische vruchten kunnen geteeld worden, zoals meloenen, watermeloenen, pompoenen, paprika's, avocados, papaya's en eierplanten (aubergines).

Het aanleggen van familietuinten en schooltuinen vormt geen groot probleem. De nodige ruimte is er. Als een wateropslopende bodemverbeteraar in de grond gemengd wordt, volstaat een kleine hoeveelheid water om de bodem voldoende vochtig te houden voor een continue plantengroei. Wat voorlopig nog ontbreekt zijn voldoende zaden van tropische vruchtensoorten. Die zaden zijn immers veel te duur in de handel en voor deze mensen komt het er niet op aan bijzondere variëteiten van die vruchtensoorten te kwe-

ken, maar wel over wat sappig voedsel te beschikken in de heetste tijd van het jaar, als niks anders nog groeit in de woestijn.

Daarom doen we beroep op onze Belgische en ook andere Westerse medeburgers, die hun solidariteit met deze arme vluchtelingen zeer gemakkelijk kunnen tonen (zie ook de pagina "**Waarom deze actie ?**").

Ik vraag u geen financiële steun. Het volstaat immers mij af en toe de zaden (pitten) toe te sturen die u aantreft in de vruchten die u zelf wel eens eet : meloenen, watermeloenen, pompoenen, paprika's, avocado's, papaya's, eierplanten (aubergines) en andere.

Spoel deze zaden even in water, laat ze drogen op een bord (niet op een papier, want dat kleeft) en bezorg ze mij (liefst met de naam van de vruchtensoort die u meestal bij de aankoop vindt, bv. op een etiketje).

Hoe meer zaden, hoe liever, want het gaat om enkele duizenden fami-lietuintjes en we willen alle families het plezier bezorgen van "uw" pit-ten te kunnen uitzaaien. Zo draagt ieder van u rechtstreeks bij tot het succes van ons project.

Maar daar blijft het niet bij. We willen dit systeem ook verder toepas-sen voor andere humanitaire projecten over de hele wereld. We reke-nen daarbij op de belangstelling voor deze methode bij allerlei organi-saties en privé-initiatieven.

Wie denkt dat deze methode nuttig kan zijn voor een of ander project, kan mij gerust bellen of schrijven. We zien dan samen wel hoe we onze acties kunnen bundelen.

Kijk ook eens naar de websites (blogs) hieronder voor meer inlichtin-gen over aanverwante aspecten van desertificatie, armoede en tuin-bouw (Engels en Frans).

<http://www.desertification.wordpress.com>

<http://www.secheresse.wordpress.com>

<http://www.containergardening.wordpress.com>

<http://www.jardinagecontainer.wordpress.com>

Voor ons staat het vast, dit project :

ZADEN VOOR HET LEVEN

kan uitgroeien tot een wereldwijd initiatief omdat alle burgers in de rijkere, ontwikkelde landen, jong en oud, van senioren tot kinderen er kunnen aan meewerken. Hoe klein ook uw bijdrage moge wezen, hoe klein ook het pakje zaden dat ons toegezonden wordt, het zal altijd rechtstreeks leiden tot een verbetering van de levensstandaard van de armsten, zonder enige organisatorische of administratieve hinderpalen. Want : UW ZADEN KOMEN REGELRECHT BIJ DE ARMSTEN TERECHT.

Zo helpen we samen de honger en de armoede uit deze wereld.

Van harte dank voor uw steun.

Prof. Dr. Willem VAN COTTHEM, Beeweg 36, BE-9080 ZAFFELARE

Tel. +32 (0)9 356 86 16

e-mail : willem.vancotthem@gmail.com

Een enkele roos voor een levende is beter dan een

Dure krans op het graf

Anoniem

Lidgeld 2008 (geldig voor een gezin)

Gewoon lid	11 euro
Beschermend lid	15 euro
Steunend lid	25 euro

Te betalen op rekening 001-1192154-03 van de Vrienden van de Plantentuin Gent, p/a Willy Maststraat 51 9032 Wondelgem, met als vermelding "lidgeld 2008" en "naam van het lid".

Wil a.u.b. de naam en het adres van het lid vermelden, indien deze verschillend is van de betalende persoon. Beste dank.

Meerjarig lidmaatschap

Een meerjarig lidmaatschap is mogelijk (inflatie-bestendig!) onder de voorwaarden hieronder beschreven (warm aanbevolen)

Gewoon lid, 5 jaar	50 euro
Beschermend lid, 5 jaar	75 euro
Steunend lid, 5 jaar	125 euro

Lidmaatschap voor het leven (vanaf 50 jaar)

Gewoon lid voor het leven	200 euro
Beschermend lid voor het leven	350 euro
Steunend lid voor het leven	550 euro

Men kan ook lid worden door aankoop van het boek 'Planten-Odyssee', inclusief een waardebon voor lidmaatschap, aan de prijs van 20 euro (+ 4 euro verzendingskosten). Dit bedrag kan overgeschreven worden op rekening 001-1192154-03 van Vrienden Plantentuin met vermelding 'Planten-Odyssee'.

DE VRIENDEN VAN DE PLANTENTUIN GENT

Driemaandelijks tijdschrift
Jaargang 27 - Nummer 2 - juni 2008
ISSN 0777-8821

Redactie en lay-out

Redacteur: Paul Goetghebeur. Coördinator: Karel Reusens

Aan de samenstelling van dit nummer hebben meegewerkt: Paul Goetghebeur, Karel Reusens, Willem Van Cotthem

Onze welgemeende dank gaat ook uit naar: alle vrijwillige medewerkers die zorgden voor plooi-, kleef-, en transport-activiteiten, die het verschijnen van het vorige nummer mogelijk hebben gemaakt.

© De Vrienden van de Plantentuin Gent, 2008

Overname van artikels is alleen mogelijk ná schriftelijke toestemming van de redacteur

Digital Print Center

Brussels - Ghent

SPECIALIST IN GROTE VOLUMES

Elke soort van afwerking
Snel en verzorgd werk
Kopiëren van hoogstaande kwaliteit

Digitaal:

- Kleurenkopiëren & prints tot A0
- Kopiëren in zwart/wit
- Planafdruk tot A0 in kleur

Hundelgemsesteenweg 7
9050 Ledeberg - Gent
Tel. 09 245 02 25
Fax 09 245 03 35
info@atlascopy.be
printing@atlascopy.be

www.atlascopy.be

Hubo

V o o r e l k e d o e - h e t - z e l v e r

Otte rg e m s e s t e e n w e g 248 9000 G e n t T E L 09/222.26.63

H u n d e l g e m s e s t e e n w e g 25 9820 M e r e l b e k e T E L 09/230.46.16

I n d u s t r i e l a a n 5 9620 Z o t t e g e m T E L 09/361.81.92

Driemaandelijks tijdschrift
Jaargang 27 - nr.2 - juni 2008
ISSN 0777 - 8821
afgiftekantoor GENT 1

v.u. Paul Goetghebeur
K.L. Ledeganckstraat 35
9000 Gent

België - Belgique

P.B.

3/6124	9000
--------	------

Erkenningsnummer P608176
